

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

НА “БЕСТТЕХНИКА ТМ – РАДОМИР” ПАД
гр. РАДОМИР

ПРЕЗ ДЕВЕТМЕСЕЧИЕТО НА 2010 ГОД.

Съдържание:

№	Глава	Страница
1	Приходи и произведена продукция	2
2	Разходи	5
3	Финансови резултати	6
4	Осигуровки и данъци	7
5	Балансови показатели	7
6	Парични потоци	12
7	Основни икономически показатели за финансов анализ	13
8	Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати	17
9	Основен капитал	20
10	Персонал, производителност и заплащане	20
11	Професионално обучение и повишаване на квалификацията	23
12	Подържане на здравословни и безопасни условия на труд	23
13	Екология и опазване на околната среда	25
14	Инвестиционна дейност	26
15	Качество на произвежданата продукция	26
16	Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред	28
17	Кредитна експозиция	29
18	Дейност в областта на научните изследвания и проучвания	29
19	Движение на акциите	29
20	Антикризисна програма	30
21	Предвиждано развитие на предприятието през 2010 година	32
22	Изпълнение на програмата за прилагане на международно признатите стандарти за добро корпоративно управление	34
23	Заклучение	38

Настоящият доклад обхваща дейността на “Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД, гр. Радомир през периода януари – септември 2010 година. Съдържанието на доклада е съобразено с условията на чл. 100о, ал. 4, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа и в чл.33 от Наредба №2 от 17.09.2003 г. за проспектите при публично предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа, както и Приложение №10 към същата наредба.

1. Приходи и произведена продукция

През отчетния период дружеството реализира приходи от продажби на промишлена продукция, приходи от продажби на неоперативни материални активи, приходи от наеми, приходи от продажби на технологични отпадъци и други приходи. Малки са финансовите приходи от лихви. По същество всички приходи са brutния поток от икономически изгоди в резултат от обичайната дейност на дружеството, който води до увеличаване на собствения капитал.

Получените през отчетния период **приходи** са в размер на **2 238 хил. лева**. В резултат на засегналата предприятието световна икономическа криза, те са много по-малко спрямо деветмесечието на предходната година и се разпределят по следния начин:

Наименование на приходите	Хил. лева	Относ. дял
Приходи от продажби на продукция	1 771	79,1%
Приходи от наеми	115	5,1%
Приходи от продажби на стружки и технологични отпадъци	10	0,4%
Приходи от продажби на материали	67	3,0%
Приходи от продажби на дълготрайни материални активи	183	8,2%
Други приходи	90	4,0%
Приходи от лихви	2	0,1%
Общо приходи	2 238	100,0%

Приходите от продажби на продукция формират три четвърти от общия размер на приходите. Всичките приходи са 19% от размера им през съответния период на предходната година. Спадът е в следствие на световната икономическа криза, която засегна особено силно производството на инвестиционно оборудване.

37,5% от произведената и експедирана продукция през деветмесечието е предназначена за чуждестранни клиенти.

Основните видове произведени изделия по клиенти са посочени в таблицата по-долу.

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (лева)	Относителен дял
1	"Радомир метал индъстрийз" АД	Оборудване за черната металургия и корпуси на трошачки за рудодобива	338 863	19,13%
2	"Alstom Power Hydro" - France	Входящи клапанни тръби за водни турбини	226 172	12,77%
3	"Балаканстрой" АД	Метална конструкция на цех за производство на гипс	59 182	3,34%
3	"Елаците мед" АД	Ремонт на възли и детайли на трошачки	140 619	7,94%
4	"Стомана индъстри" АД	Изработване на кранови редуктори и резервни части	134 384	7,59%
5	"Вулкан цимент" АД	Възли и детайли за циментови пещи	94 643	5,34%
6	"Бесттехника-Струма" АД	Изработка на резервни части за трошачно-мелещо оборудване	42 695	2,41%
7	"Мекариди България" ЕООД	Възли за водни турбини	394 417	22,27%
8	"KHS Maschinen-und Anlagen" AG	Изработване на зъбни венци	26 108	1,47%
9	"Хранмаш" ООД	Зъбен венец, стойка и опаковка	46 358	2,62%
10	"КИНТЕКС" ЕАД	Изработване на металургични кофи	52 432	2,96%
11	"МАК КОМЕРС" ООД	Изработка на резервни части за металургията	23 446	1,32%
12	"Енергоремонт - Кресна" АД	Изработване на зъбни колела и механообработка на детайли	21 219	1,20%
13	"Кумерио Мед" АД (чрез "Струма 1892" АД)	Изработка на резервни части	19 558	1,10%
14	АЕЦ Козлодуй (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Преустройство на кранове	18 000	1,02%

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (лева)	Относителен дял
15	"Аурубис България" АД	Сито вибрационно	20 386	1,15%
16	"МБС бизнес" ЕООД	Механообработка на възли и детайли	23 320	1,32%
17	"Ставридис Григориос"	Изработване на детайли	12 416	0,70%
18	"Каучук" АД	Изработване на детайли	11 266	0,64%
19	"Голд мастерс" ООД	Обработка на детайли	11 223	0,63%
20	"Родопи еко проджектс" ООД	Изработване на детайли	7 604	0,43%
21	"ТИР МАРКЕТ" ЕООД	Изработване на резервни части	7 217	0,41%
21	"Лифт" ЕООД	Изработване на детайли	6 558	0,37%
22	"Фактор" ЕООД	Изработване на резервни части	6 216	0,35%
23	"STAAL INTERMEDIAIRS HAGESTEIN"	Изработване на детайли	5 828	0,33%
22	"Монди Стамболийски" ЕАД	Изработване на детайли	5 760	0,33%
23	"ЦР База - Перник" ЕООД	Изработване на детайли	2 929	0,17%
24	"Топлофикация София" ЕАД	Изработване на резервни части	3 634	0,21%
25	"Техно съпорт" ЕООД	Изработване на детайли	4 003	0,23%
26	"Златна Панега Цимент" АД	Изработване на резервни части	2 488	0,14%
27	"Монтаж инженеринг" ЕООД	Механообработка	1 925	0,11%
28	Други клиенти	Възли, детайли и резервни части за производствени машини и оборудване	252	0,01%
В С И Ч К О			1 771 121	100,0%

2. Разходи

Разходите са в размер на **3 430 хил. лева** и са свързани предимно с обслужването на текущата производствена дейност на дружеството. Основната част от тези разходи са за заплати и осигуровки, материали, външни услуги, амортизации и други, пряко свързани с дейността.

Размерът и структурата на **разходите за дейността** през деветмесечието на 2010 година са както следва:

Наименование на разходите	Хил. лева	Относ. дял
Разходи за суровини и материали	585	17,1%
Разходи за външни услуги	344	10,0%
Разходи за амортизации	909	26,5%
Разходи за заплати и възнаграждения	1 491	43,5%
Разходи за осигуровки	296	8,6%
Балансова стойност на продадени активи	81	2,4%
Изменение на запасите от продукцията и незавършено производство	-391	-11,4%
Разходи за командировки	15	0,4%
Представителни разходи	3	0,1%
Еднократни данъци	4	0,1%
Съдебни такси и други юридически разходи	1	0,0%
Други разходи	13	0,4%
Разходи за лихви	77	2,2%
Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	0	0,0%
Банкови такси и комисионни	2	0,1%
Общо разходи	3 430	100,0%

Всички видове разходи бележат намаление в сравнение с деветмесечието на предходната година, в следствие на по-малкия обем на производството. Разходите като цяло намаляват 3,4 пъти. В същото време приходите от продажби на продукцията намаляват 5,2 пъти спрямо деветмесечието от предходната година. Намалението на всички видове приходи е 5,3 пъти.

Намалението на разходите за материали и външни услуги се дължи и на въведените още през втората половина на 2009 год. антикризисни мерки и въведените лимити при използването на горива, газ, енергия и външни услуги.

Разходите за персонала (заплати и осигуровки) намаляват 2,6 пъти спрямо деветмесечието на предходната година. Това намаление е резултат от спада на изработените нормочасове, респективно на заплатите на нормените работници, както и от преминаването на ненормения персонал на половин работен.

Следва да се обърне внимание на променените разходи за амортизации. В резултат на преоценката на машините и съоръженията, извършена към 30.06.2009

год., разходите за амортизации след тази дата нарастват с 245 хил. лева месечно. От началото на 2010 год. е спряно начисляването на амортизации на значителна част от дълготрайните материални активи, които не се използват поради липса на работа.

Разходите за лихви през деветте месеца на годината са в размер на 77 хил. лева. 66 хил. лв. са лихвите по ползваните банкови кредити от „ОББ“ АД. Няма начислени и платени лихви върху обединените и разсрочени публични задължения. Няма начислени и платени лихви по действащите лизингови договори. Останалите 11 хил. лв. са начислени лихви върху задължения към доставчици.

При влагането им в производството, материалните запаси се отчитат по тяхната историческа цена, която се идентифицира с доставната им стойност. Последната включва всички разходи, свързани с доставянето на стоково-материалните запаси до сегашното им местоположение и състояние. В дружеството е възприет метода на „средно претеглена цена“ за изписване на стоково-материалните ценности.

Разпределянето на постоянните общопроизводствени разходи се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности, поради което в дружеството като база за разпределение са възприети изработените нормочасове по технология и групи машини и дейности. Като нормален годишен капацитет за „Бесттехника ТМ–Радомир“ ПАД са приети 390 хиляди нормочаса, или 292,5 хил. н/ч за 9 месеца. Изработените през деветмесечието 24,2 хиляди нормочаса съответстват на 8,3% от нормативно приетия производствен капацитет. Средното натоварване на производствените мощности е над 4 пъти по-слабо, отколкото през цялата 2009-та година.

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на българското счетоводно търговско и данъчно законодателство. Като публично дружество, „Бесттехника ТМ–Радомир“ прилага Международните стандарти за финансови отчети.

3. Финансови резултати

При приходи 2 238 хил. лева и разходи 3 430 хил. лева се получава **счетоводна загуба** в размер на **- 1 192 хил. лева**.

Ако не бяха намалените амортизации в следствие на „замразените“ ДМА, счетоводната загуба би била значително по-голяма.

След преобразуването на счетоводната печалба, съгласно изискванията на Закона за корпоративното подоходно облагане, се получава **финансов резултат след данъчно преобразуване, равен на нула**. На тази база **корпоративен данък не се дължи**.

Балансовата загуба е равна на счетоводната такава от -1 192 хил. лева.

4. Осигуровки и данъци

Данъкът върху добавената стойност през отчетния период е начисляван редовно. Дължимият ДДС се превежда със закъснения поради финансовите затруднения, породени от икономическата криза. За деветмесечието на 2010 година начисленият данък върху продажбите е 381 хил. лева. Начисленият ДДС за покупките е 230 хил. лева. Размерът на ДДС по вътрешнообщностните придобивания е 2 хил. лева. ДДС за внасяне в края на деветмесечието е в размер на 151 хил. лева.

Осигуровките върху начисляваните заплати и възнаграждения са осчетоводявани редовно. Начислените като разходи през този период осигуровки върху заплатите и възнагражденията, както за сметка на дружеството така и за сметка на лицата, са в размер на 297 хил. лева. Чрез прихващане са издължени 93 хил. лева. През отчетния период задълженията към социалното осигуряване нараснаха с 357 хил. лева спрямо 31.12.2009 год. и към 30.09.2010 год. те са в размер на 2 832 хил. лева. По-голямата част от сумата е с настъпил падеж и е дължима. Част от нея е начислена върху неизплатените заплати за м. септември 2010 год., както и върху възнагражденията за неизползвани отпуски, поради което не е с настъпил падеж.

Данъкът върху доходите е начисляван редовно и е дължим върху изплатените възнаграждения и заплати. Дължимият такъв не е превеждан от началото на годината. Начисленият през деветмесечието подоходен данък е в общ размер на 122 хил. лева. Като вземем предвид 757 хил. лв., дължими в края на 2009 година, към 30.09.2010 година дължимият такъв е 879 хил. лева.

През деветмесечието са начислявани редовно еднократните данъци, както и местните данъци и такси, общо 5 хил. лева. Към 30.09.2010 год. размерът на дължимите суми по тези данъци и такси е 29 хил. лева.

5. Балансови показатели

Баланс - Активи

Размер и структура на активите на баланса към 30.09.2010 година

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
Дълготрайни материални активи, в това число:	156 626	86,0%
• земи (терени)	215	0,1%
• сгради и конструкции	16 783	9,2%
• машини и оборудване	131 666	72,3%
• съоръжения	4 794	2,6%
• транспортни средства	190	0,1%
• други дълготрайни материални активи	22	0,0%
• разходи за придобиване и ликвидация на ДМА	2 956	1,6%
Нематериални дълготрайни активи (програмни продукти)	0	0,0%

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
Дългосрочни финансови активи	7	0,0%
Материални запаси, в това число:	15 102	8,3%
• материали	4 751	2,6%
• продукция	2 691	1,5%
• стоки	3 809	2,1%
• незавършено производство	3 851	2,1%
Краткосрочни вземания, в това число:	10 311	5,7%
• вземания от клиенти и доставчици	3 431	1,9%
• вземания от свързани предприятия	3 847	2,1%
• предоставени аванси	1 277	0,7%
• данъци за възстановяване	14	0,0%
• други краткосрочни вземания	1 742	1,0%
Парични средства	21	0,0%
Разходи за бъдещи периоди	1	0,0%
Сума на Актива	182 068	100,0%

Дълготрайните (нетекущи) материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) са с отчетна (първоначална) стойност 165 094 хил. лева в края на деветмесечието и намаляват с 312 хил. лева спрямо началото на годината, когато бяха 165 406 хил. лева. Тази висока стойност е в резултат на извършената към 30.06.2009 год. преоценка по пазарна стойност. Общото увеличение в следствие на тази преоценка е със 128 552 хил. лева, в това число 124 986 хил. лева машини и оборудване и 3 566 лева съоръжения.

Набраното изхабяване към 30.09.2010 год. е 11 424 хил. лева. Балансовата (остатъчна) стойност на ДМА към 30.09.2010 год. е 153 670 хил. лева.

През деветмесечието на 2010 год. отчетната стойност на ДМА намаля с 312 хил. лева, главно поради излезли от употреба съоръжения.

През деветмесечието не са заприходявани дълготрайните материални активи.

Разходите за придобиване и ликвидация на дълготрайни материални активи по стопански начин нарастват с 19 хил. лева през деветмесечието на годината.

От дълготрайните материални активи, след преоценката, с най-голяма стойност са:

- Машините и оборудването - първоначална (отчетна) стойност 133 854 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 131 666 хил. лева.
- Сградите и конструкциите - първоначална (отчетна) стойност 25 276 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 16 783 хил. лева;

Дългосрочните (нетекущи) нематериални активи представляват счетоводни програмни продукти с първоначална (отчетна) стойност 8 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 0 хил. лева.

Дългосрочните (нетекущи) финансови активи са на стойност 7 хил. лева и се формират, както следва:

- 3 420 лева - акционерно участие с 1 437 акции (номинална стойност 14 370 лева) в “МЕТЕКО” АД, гр. София. Същите представляват 6,15% от капитала на дружеството;
- Компенсаторни инструменти с номинал 4 225 лева.

Материалните запаси, които към 30.09.2010 год. са в размер на 15 102 хил. лева, се формират от следните активи:

- Материали на склад - 4 751 хил. лева. Намаляват с 349 хил. лева в сравнение с началото на годината;
- Готова продукция - 2 691 хил. лева. Същата намалява с 53 хил. лева в сравнение с 31.12.2009 година;
- Незавършено производство - 3 851 хил. лева. Нараства с 444 хил. лева в сравнение с началото на годината, когато е 3 407 хил. лева;
- Стоките са в размер на 3 809 хил. лева и размерът им не се променя през деветмесечието.

Наблюдава се увеличение общо на материалните запаси спрямо края на 2009 година с 42 хил. лв.

Краткосрочните (търговски и други) вземания, които към 30.09.2010 год. са в размер на 10 311 хил. лева, намаляват с 1 679 хил. лева от началото на годината. Формират се от следните активи:

- Вземания от клиенти и доставчици – 3 431 хил. лева;
- Вземания от свързани предприятия – 3 847 хил. лева;
- Предоставени аванси – 1 277 хил. лева;
- Данъци за възстановяване – 14 хил. лева;
- Други краткосрочни вземания – 1 742 хил. лева. Същите намаляват с 362 хил. лева. Размерът им в края на тримесечието се формира от:
 - Други дебитори - 1 520 хил. лв.;
 - Подотчетни лица - 215 хил. лева;
 - Разчети по застраховки - 7 хил. лева.

Баланс – Собствен капитал и пасиви

Размер и структура на собствения капитал и пасивите на баланса към 30.09.2010 година:

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
Основен капитал	1 756	1,0%
Резерви	135 082	74,2%
• резерв от последващи оценки на активите и пасивите	115 604	63,5%
• общи резерви	19 105	10,5%
• други резерви	373	0,2%
Финансов резултат, в това число:	-975	-0,5%
• неразпределена печалба от минали години	250	0,1%

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
• непокрита загуба от минали години	-33	0,0%
• текуща печалба/загуба	-1 192	-0,7%
Нетекущи пасиви (дългосрочни задължения), в това число:	22 858	12,6%
• задължения към финансови предприятия (лизинг)	2 368	1,3%
• задължения по търговски заеми (ЗУНК)	171	0,1%
• пасиви по отсрочени данъци	12 855	7,1%
• други дългосрочни задължения (обединени и разсрочени задължения към бюджета и социалното осигуряване, включително лихви)	7 464	4,1%
Текущи пасиви (краткосрочни задължения), в това число:	23 346	12,8%
• задължения към финансови предприятия - по кредити от "ОББ" АД	7 137	3,9%
• задължения към доставчици	4 398	2,4%
• задължения към свързани предприятия	2 747	1,5%
• получени аванси	2 532	1,4%
• задължения към персонала	2 607	1,4%
• задължения към осигурителни предприятия	2 832	1,6%
• данъчни задължения	952	0,5%
• други краткосрочни задължения	141	0,1%
Приходи за бъдещи периоди	1	0,0%
Сума на Пасива	182 068	100,0%

Като цяло **собственият капитал** на дружеството към 30.09.2010 г. е в размер на 136 863 хил. лева, спрямо 137 055 хил. лева в началото на периода. Той намалява със 192 хил. лева в края на отчетния период, предимно в резултат на отчетената загуба.

Резервите са на стойност 135 082 хил. лева, като намаляват с 93 хил. лева в сравнение с началото на годината. Те са формирани както следва:

- Резервите от извършената в средата на 2009 год. преоценка са 115 604 хил. лева.
- Общите резерви са 19 105 хил. лева.
- Другите резерви са 373 хил. лева. Те са в размер на 10 на сто от печалбата за последните години и са заделени съгласно изискванията на търговското законодателство.

Дългосрочните задължения намаляват с 530 хил. лева през деветмесечието на годината и към 31.09.2010 год. са 22 858 хил. лева. Намалението е в следствие на издължени чрез прихващане суми по разсрочените за 8 години публични задължения.

- Основната част от тях (7 464 хил. лева) представляват обединените и разсрочени от Министерския съвет задължения към Бюджета и към Националния осигурителен институт. Разсрочването е за осем години и включва както главници, така и лихви, начислени към края на 2003 година. От общата сума са намалени извършените плащания по погасителния план и отписаните задължения поради изтекъл давностен срок;

- Главницата на задълженията по ЗУНК е в размер на 171 хил.лв
- 2 368 хил. лева са задължения към лизингови компании във връзка с доставени машини, производствено оборудване и транспортни средства.
- Останалите 12 855 хил. лв. са пасиви по отсрочени данъци, начислени във връзка с преоценката на ДМА.

Краткосрочни задължения

Задълженията към "ОББ" АД са в размер на 7 137 хил. лева и са по договорените кредитна линия и инвестиционен кредит.

Задълженията към доставчици и клиенти и свързани предприятия през деветмесечието намаляват от 11 045 хил. лева към 31.12.2009 год. на 9 677 хил. лева в края на периода. Тези задължения се подразделят на:

- Задължения към доставчици - 4 398 хил. лева, спрямо 5 244 хил. лева в края на 2009 година;
- Получени аванси от клиенти - 2 532 хил. лева, спрямо 2 970 хил. лева в края на 2009 година;
- Получени аванси от свързани предприятия - 2 747 хил. лева. спрямо 2 831 хил. лева в края на 2009 година.

Задълженията към персонала са в размер на 2 607 хил. лева. Тази сума се формира от:

- Начислени заплати за месец септември 2010 год. - 182 хил. лева;
- Неизплатени заплати за предходни месеци на 2010-та и 2009-та години - 1 975 хил.. лева;
- Неизплатени заплати на напуснали работници за минали периоди (2003 и 2004 години) - 84 хил. лева;
- Провизирани обезщетения за неизползван платен отпуск от минали години - 275 хил. лева;
- Провизирани обезщетения при пенсиониране - 84 хил. лева;
- Депонирани заплати - 7 хил. лева.

Задълженията към социалното осигуряване към 30.09.2010 год. са 2 832 хил. лева, включително начислените върху заплатите за септември 2010 година, които не са с настъпил падеж. Тези задължения се подразделят на:

- Задължения към Държавното обществено осигуряване - 1 884 хил. лева;
- Задължения към Здравното осигуряване - 669 хил. лева;
- Задължения по допълнителното задължително пенсионно осигуряване на родените след 01.01.1960 година - 255 хил. лева;
- Задължения към фонд Гарантирани вземания на работниците и служителите - 24 хил. лева.

Данъчните задължения от началото на годината намаляха със 122 хил. лева и към 30.09.2010 год. същите са 952 хил. лева. Тези задължения се разпределят както следва:

- Данък върху доходите на персонала - 923 хил. лева;
- Алтернативни данъци - 29 хил. лева.

Другите краткосрочни задължения в размер на 141 хил. лева се формират от:

- Задължения по лихви - 99 хил. лева;
- Други кредитори - 41 хил. лева;
- Разчети с митници - 1 хил. лева.

6. Парични потоци

“Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД е възприело прекия метод за представяне на движението на паричните средства в отчета за паричните потоци. В този отчет се отразяват измененията, настъпили в паричните средства на дружеството, в резултат на извършени сделки и операции през отчетния период. Паричните потоци са входящите постъпления и изходящите плащания на парични средства и парични еквиваленти.

Движение на паричните средства през деветмесечието на 2010 година

Налични парични средства в началото на периода	21 хил. лв
Парични постъпления през периода	2 304 хил. лв
Парични плащания през периода	2 304 хил. лв
Налични парични средства в края на периода	21 хил. лв

Постъпления

Размер и структура на постъпленията по отчета за паричния поток

Наименование на постъпленията	Хил. лева	Относ. дял
Постъпления от търговски контрагенти	2 304	100,00%
Постъпления от валутни курсови разлики	0	0,00%
Други постъпления от финансова дейност	0	0,00%
Всичко постъпления	2 304	100,0%

Паричните постъпления през периода представляват основно плащания от клиенти - 2 304 хил. лева.

Плащания

Плащанията са предимно във връзка с осигуряването на текущата производствена дейност и свързаните с нея преки, общопроизводствени и административни разходи.

Размер и структура на плащанията по отчета за паричния поток:

Наименование на плащанията	Хил. лева	Относ. дял
Плащания на търговски контрагенти	1 399	60,72%
Плащания на трудови възнаграждения, осигуровки и данъци върху тях	637	27,65%
Други плащания за оперативна дейност	189	8,20%
Платени лихви, такси, комисионни по заеми с инвестиционно предназначение	50	2,17%
Други финансови плащания	29	1,26%
Всичко плащания	2 304	100,00%

7. Основни икономически показатели за финансов анализ

А. Показатели за рентабилност.

Характеризират ефективността на приходите от продажби, на капитала, на реалните активи и пасиви. Изразяват се с коефициент:

а) Коефициент на рентабилност на приходите от продажби

$$K_{pp} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Нетни приходи от продажби}} = \frac{-1\,192}{2\,981} = -0,400$$

б) Коефициент на рентабилност на собствения капитал

$$K_{ск} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{-1\,192}{135\,863} = -0,009$$

в) Коефициент на рентабилност на пасивите

$$K_{п} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Пасиви}} = \frac{-1\,192}{46\,204} = -0,026$$

г) Коефициент на капитализация на активите

$$K_{ка} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Сума на реалните активи}} = \frac{-1\,192}{182\,068} = -0,007$$

Коефициентите на рентабилност се изчисляват обикновено на годишна база за пълен отчетен период и съгласно изискванията на икономическата теория следва да бъдат със стойност не по-малка от 0,05 за добре работещо предприятие. Коефициентите на рентабилност са положителни величини, когато финансовият резултат е печалба, и показват темповете на възвращаемост на капитала.

Коефициентите на рентабилност на дружеството за деветмесечието на 2010 г. са силно влошени спрямо предходната година. Това се дължи от една страна на отчетената загуба и от друга на преоценката на дълготрайните активи на дружеството в средата на 2009 година.

Б. Показатели за ефективност

Тези показатели характеризират съотношението на приходите и разходите. Изчисляват се в коефициент.

а) Коефициент на ефективност на разходите

$$K_{ep} = \frac{\text{Приходи}}{\text{Разходи}} = \frac{2\,238}{3\,430} = 0,652$$

б) Коефициент на ефективност на приходите

$$K_{ep} = \frac{\text{Разходи}}{\text{Приходи}} = \frac{3\,430}{2\,238} = 1,533$$

Коефициентите на ефективност са влошени спрямо тези от 2009 година, когато бяха съответно 1,002 и 0,998. Коефициентът на ефективност на приходите от обичайната дейност следва да бъде със стойност не по-голяма от 0,95 според икономическите изисквания за добре работещо предприятие.

В. Показатели за ликвидност

Показателите за ликвидност са количествени характеристики на способността на предприятието да изплаща текущите си задължения с наличните краткотрайни активи.

а) Коефициент на обща ликвидност

$$K_{ол} = \frac{\text{Краткотрайни активи}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{25\,435}{23\,347} = 1,09$$

б) Коефициент на бърза ликвидност

$$K_{бл} = \frac{\text{Краткоср. взем.} + \text{Краткоср. инвест.} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{11\,332}{23\,347} = 0,49$$

в) Коефициент на незабавна ликвидност

$$K_{нл} = \frac{\text{Краткосрочни инвестиции} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{21}{23\,347} = 0,0009$$

г) Коефициент на абсолютна ликвидност

$$K_{ал} = \frac{\text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{21}{23\,347} = 0,0009$$

Коефициентът на обща ликвидност е доста по-малък от теоретичния норматив за добре работещо предприятие, а именно 2,00. Същият почти се запазва на равнището от 2009 год., когато е със стойност 1,11.

За предходната година коефициентът на бърза ликвидност беше 0,49. Към 31.09.2010 год. същият става на 0,49.

Г. Показатели за финансова автономност

Показателите за финансова автономност са количествени характеристики на степента на финансовата независимост на предприятието от кредиторите.

а) Коефициент на платежоспособност

$$K_{\text{плс}} = \frac{\text{Собствен капитал}}{\text{Пасиви}} = \frac{135\,863}{46\,205} = 2,940$$

б) Коефициент на задлъжнялост

$$K_z = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{46\,205}{135\,863} = 0,340$$

Получените коефициенти почти запазват равнището си от 2009 год., когато са съответно 2,864 и 0,349. Коефициентът на платежоспособност следва да бъде със стойност не по-малка от 0,5 съгласно икономическата теория.

Д. Показатели за обръщаемост на материалните запаси

Показателите за обръщаемост на материалните запаси характеризират ефективността от използването им. Материалните запаси са краткотрайни активи и колкото по-късо е времето на един оборот, толкова по-добра е ефективността от тяхното използване.

Колкото по-малко средства са ангажирани в материални запаси, толкова по-добра е и ликвидността.

а) Времетраене на един оборот в дни

$$V_{\text{еод}} = \frac{\text{Средна наличност на МЗ} \times 360}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукция}} = \frac{15\,081 \times 360}{2\,361} = 2\,299 \text{ дни}$$

Показателят отразява за колко дни материалните запаси правят един оборот.

Сумата на средната наличност на материални запаси се изчислява чрез използване на средна хронологична величина на база наличностите в началото и в края на всеки месец от периода.

Нетния размер на приходите от продажби на продукция е получен чрез проста екстраполация на деветмесечния резултат (дели се на 9 и се умножава по 12), с цел съпоставимост с предишния отчетен период.

Този показател е неблагоприятен за предприятието и се влошава значително в сравнение с предходната година, когато времето за един оборот е 429 дни.

От друга страна, следва да се има предвид, че дългият производствен цикъл е обективно обусловен от характера на продукцията, а оттам и обръщаемостта на материалните запаси е малка.

б) Брой на оборотите, които извършват материалните запаси

$$\text{БО}_{\text{мз}} = \frac{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукцията}}{\text{Средна наличност на материалните запаси}} = \frac{2\,361}{15\,081} = 0,16$$

Този показател характеризира обръщаемостта на материалните запаси. Коефициентът е неблагоприятен и се влошава многократно спрямо предходната година, когато същият е 0,84.

в) Заетост на материалните запаси

Показателят определя сумата на материалните запаси, която обслужва един лев от нетния размер на приходите от продажби на продукцията.

$$\text{З}_{\text{мз}} = \frac{\text{Средна наличност на материалните запаси}}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукцията}} = \frac{15\,081}{2\,361} = 6,39$$

Показателят се влошава значително в сравнение с края на предходната година, когато е равен на 1,19.

Е. Показатели за маржове на база печалба на различни етапи.

Показателите за маржове на база печалба отразяват съотношението на различните видове печалба към различните видове приходи.

а) EBITDA марж

EBITDA представлява печалбата от дейността, преди лихви, данъци, обезценки и амортизации (изключват се финансовите приходи и разходи)

$$\text{К}_{\text{ебитда}} = \frac{\text{Печалба от дейността, преди лихви, данъци, обезценки и амортизации}}{\text{Приходи от продажби}} = \frac{-206}{2\,236} = -9,2\%$$

За да е ефективно едно дружество и да може да реализира относително добра възвръщаемост, този показател би следвало да бъде не по-малък от 25%.

б) ЕВТ марж

ЕВТ представлява печалбата от цялата дейност, преди облагането с данъци

$$K_{\text{евт}} = \frac{\text{Печалба от цялата дейност, преди облагането с данъци}}{\text{Приходи от дейността}} = \frac{-1\,192}{2\,238} = -53,3\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 5%.

в) ЕАТ марж

ЕАТ представлява печалбата от цялата дейност, след облагането с данъци

$$K_{\text{еат}} = \frac{\text{Печалба, след облагане с данъци}}{\text{Приходи от дейността}} = \frac{-1\,192}{2\,238} = -53,3\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 4,5%.

8. Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати

В настоящата глава се прави обяснение на икономическото състояние на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД към 30.09.2010 година.

8.1. Изменение на вземанията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	30.09.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
1	Вземания от клиенти и от доставчици	5 160	4 708	-452
1.1.	Вземания от клиенти	3 680	3 431	-249
1.2.	Предоставени аванси на доставчици	1 480	1 277	-203
2	Вземания от свързани предприятия	3 909	3 847	-62
2.1.	Вземания от свързани предприятия	3 909	3 847	-62
2.2.	Предоставени аванси на свързани предприятия	0	0	0

№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	30.09.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
I.	Общо вземания по търговски взаимоотношения (р.1+р.2)	9 069	8 555	-514
I.1.	Вземания по търговски взаимоотношения	7 589	7 278	-311
I.2.	Предоставени аванси по търговски взаимоотношения	1 480	1 277	-203

Вземанията на дружеството от клиенти намаляват с 249 хил. лева, а предоставените аванси на доставчици намаляват с 203 хил. лева. Вземанията от свързани предприятия намаляват с 62 хил. лева. Като цяло, вземанията по търговски взаимоотношения намаляват с 514 хил. лева от началото на годината.

8.2. Намаляване на задълженията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	30.09.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
11	Задълженията към доставчици и клиенти	8 214	6 930	-1 284
11.1.	Задължения към доставчици	5 244	4 398	-846
11.2.	Получени аванси от клиенти	2 970	2 532	-438
12	Задълженията към свързани предприятия	2 831	2 747	-84
12.1.	Задълженията към свързани предприятия	492	393	-99
12.2.	Получени аванси от свързани предприятия	2 339	2 354	15
II.	Общо задължения по търговски взаимоотношения (р.11+р.12)	11 045	9 677	-1 368
II.1.	Задължения по търговски взаимоотношения	5 736	4 791	-945
II.2.	Получени аванси по търговски взаимоотношения	5 309	4 886	-423

От горната таблица се вижда, че задълженията по търговски взаимоотношения намаляват с 1 368 хил. лева и стават 9 677 хил. лева, срещу 11 045 хил. лева в началото на годината. Срещу тези задължения в актива на баланса стои продукцията на различни етапи от производствения цикъл като материали, незавършено производство и готови изделия за експедиране. Тези три компонента са в общ размер от 11 293 хил. лева.

Именно продължителността на производствения цикъл в дружеството обуславя големите размери както на материалните запаси, така и на стоящите срещу тях задължения към търговски контрагенти:

➤ Разработване на конструктивната и технологична документация и доставка на основни материали. На този етап съответстват предимно наличните материали на склад. В края на деветмесечието те са 4 751 хил. лева. От тях следва да извадим обездвижените материални запаси, които са близо 1,0 млн. лева.

Остават 3 750 хил. лева, ангажирани в подготвителния етап от производствения цикъл;

➤ Вторият етап е основен и включва самия производствен процес: от разкрояването на стоманените профили, през механообработката и заварочно-монтажните дейности, до антикорозионната обработка и боядисването. На този етап съответства незавършеното производство. В края на деветмесечието същото е в размер на 3 851 хил. лева;

➤ Последният етап е свързан с подготовката на изделията за експедиция – транспортна опаковка и изчакване в склад готова продукция на транспорта. В стойностно изражение този етап се равнява на 2 691 хил. лева готова продукция.

Като цяло, производственият цикъл е ангажирал около 10 млн. лева към 30.09.2010 година. Сумата включва предимно направените разходи по спрените от клиенти поръчки в резултат на кризата. Не се включват обездвижените материални запаси.

8.3 Загуба

В края на деветмесечието на 2010 година дружеството отчита загуба в размер на -1 192 хил. лева. За предходната 2009 година имаме счетоводна печалба в размер на 44 хил. лева и балансова печалба от 157 хил. лева.

Основната причина за загубата е намалялото производство в резултат на световната икономическа криза. На второ място са спрените от клиентите поръчки, поради замразяване на инвестиционните обекти от крайните клиенти. Това води до блокиране на оборотни средства под формата на материални запаси. Третата причина е дългия производствен цикъл на преобладаващата част от изделията. В процеса на производствената дейност (посочените в горната точка три етапа) тези изделия се отчитат само със своята производствена себестойност. Тя включва преките разходи за материали и труд + общопроизводствените разходи. При формирането на цената участват още административните разходи, финансовите разходи и печалбата. Вземайки предвид и тази група финансови елементи, формиращи продажната цена, следва срещу ангажираните в производството 10,0 млн. лева (включително спрените поръчки), да бъдат получени около 15,0 млн. лева от готова продукция, което би донесло печалба на дружеството.

Изключително важна причина за негативния краен финансов резултат е рестриктивната политика на обслужващата ни банка. Има се предвид отказът на ОББ да издава банкови гаранции на дружеството ни. На 12-ти февруари 2010 година беше подписан договор с Атомстройекспорт за производство на два броя транспортни шлюзове на стойност 8,2 млн. евро, предназначени за АЕЦ. Съгласно условията на договора, клиентът ни извършва авансово плащане срещу издадена банкова гаранция. Необяснимо за нас ОББ отказва издаването на такава гаранция, което лишава дружеството от оборотни средства, необходими за закупуване на материалите и започване на производството.

9. Основен капитал

Брой регистрирани акции - 1 755 764

Брой платени акции - 1 755 764

Номинална стойност на една акция - 1 лев

Права, преференции и ограничения - Няма особености

Ограничения при разпределянето на дивидентите и увеличаването на капитала - няма ограничения.

Няма изкупени собствени акции. Няма акции, държани от дъщерни или асоциирани предприятия.

Разпределението на собствеността на акциите към края на третото тримесечие от 2010 година е както следва:

Акционери	Брой акции	Дял в %
“Бесттехника и Ко” ООД, гр. София	1 387 498	79,03%
ЕТ “Денис-Елена Коцева”, гр. София	85 000	4,84%
„Галакси Пропърти Груп” ООД	63 668	3,63%
“Първа инвестиционна банка” АД	14 852	0,84%
“Магис-М” ЕООД, гр.София	4 329	0,25%
Други юридически лица	775	0,04%
Индивидуални акционери	199 642	11,37%
Всичко	1 755 764	100,00%

Пазарната цена на една акция, среднопретеглено, за деветте месеца на 2010 година е 7,01 лева.

10. Персонал, производителност и заплащане

10.1. Численост на персонала

Средносписъчният брой на персонала за деветте месеца на 2010 год. е 302 човека, от които 104 основни производствени работници, работещи на трудови норми. Спрямо средносписъчния брой на персонала за предходната 2009 година същият е намалял със 122 човека.

Като цяло, движението на персонала през първо полугодие на 2010 год. е посочено в долната таблица.

Категория персонал	Численост на 01.01.2010г.	Постъпили през IX-те месеца	Напуснали през IX-те месеца	Численост на 30.09.2010г.	Средно-списъчен състав
Основни нормени р-ци	122	0	24	98	104
Ненормен персонал	212	14	34	192	198
Персонал - общо	334	14	58	290	302